

FIGYELŐ.

Elhúnytak.

BÖLÖNY JÓZSEF (nagybölöni) földbirtokos, szül. Nagyváradon 1850-ben, megh. Szilaspusztán (Bihar vm.) 1930 nov. 1887—92. és 1897—1902. a kolozsvári Nemzeti Színház intendánsa volt. Több ízben volt országgyűlési képviselő. Népdalai közül közismert a *Hét csillagból van a Göncöl szekere* kezdetű. Verskötete: *Vadvirágok*. Bp., 1897.

BRANIZNA KAROLY volt vidéki hírlapíró, megh. Budapesten, 1930 okt. 25-én. 48. évében.

FERENCZY SANDOR, a Reviziós Liga h. elnöke, Temes vármegye utolsó alispánja, megh. Budapesten 1930 nov. 14-én. — Visszaemlékezéseit a *Magyar-ság* közölte.

KÁRPATI—KLIMICS GYULA hírlapíró, szül. Brassóban, megh. u. o. 1930 nov. Előbb Pozsonyban volt hírlapíró, majd a Brassói Lapok munkatársa lett. Regényeket is írt.

KÖRÖSI HENRIK min. tanácsos, szül. Nagykőrösön 1859-ben, megh. Budapesten 1930 aug. 27-én. — 1885 óta írt novellákat, irodalmi, nyelvészeti, tanügyi és publicisztikai cikkeket különböző lapokba. Haláláig szerkesztette a Néptanítók Lapját. Irodalomtörténeti munkája: *A magyar népmesék anyagáról*. Bp., 1889. — Ifjúsági munkái: *Petike*. (Rosegger után.) U. o., 1902. — *Bözsike*. (Spyri után.) U. o., 1905.

OSVALD KALMAN apácaszakállosi ref. lelkész, műfordító, megh. 1930 szeptemberében, 59 éves korában.

PALÓCZ LÁSZLÓ hírlapíró, szül. Egerben 1859 máj. 7-én, megh. Budapesten 1930 októberében. Az 1880-as években Szegedre került s 1892-ben a Szegedi Napló belmunkatársa, 1895 szept. 1. a Szegedi Híradó szerkesztője lett.

POLLÁK ILLÉS ügyvéd, szül. Szombathelyen 1852 dec. 13., megh. Budapesten 1930 szept. 20. — Mint bécsi joghallgató német folyóiratokba írt novellákat, majd hazatérve, előbb a P. Lloyd, a N. Pester Journal és Bpester Journal vezér- és tárcacikkírója lett. Utóbb a magyar irodalom munkása lett s A Hét, Egyenlőség, Nemzet, M. Hírlap, P. Hírlap és Világ hasábjain fejtett ki publicisztikai tevékenységet, részben saját neve, részben Homó álnév és P. betűjegy alatt.

ROBITSEK FERENC (ugor nyai) dr. theol., prelátus-kanonok, szül. Pesten 1859 máj. 24., megh. Esztergomban 1930 nov. 11-én. Egyházi beszédei a Jó Pásztorban (1884/85), publicisztikai dolgozatai a M. Allamban (1883/91) és a M. Koronában jelentek meg.

SCHMIDT MIKLÓS hírlapíró, megh. Budapesten 1930 szeptember havában, 66 éves korában. Német verseket írt s németre fordított magyar költőket.

SZABOLCSKA MIHALY ny. ref. lelkész, akadémiai könyvtárnok, a M. T. Akadémia tiszt., a Kisfaludy Társ. r. tagja, a Korvin-koszorú tulajdonosa, szül. Ókékcskén 1862-ben, megh. Temesvárt 1930 október 30-án. —

A teológiát Debrecenben, Genfben és Párizsban elvégezvén, 1892—1899. Felfaluban, 1899—1928. Temesvárt volt ref. lelkész. 1928-ban kinevezték a M. T. Akadémiához I. o. könyvtárnokká. Első versei 1890-ben jelentek meg a Fővárosi Lapokban. Temesvári lelkész korában szerkesztette az ottani Arany János-társaság évkönyveit s 1916-ban kiadott egy *Háborús versek könyve* c. antológiát. — Szépirodalmi munkái: *Időtöltésül*. Debrecen, 1890. — *Költemények*. U. o., 1891. — *Hangulatok*. Bp., 1894. — *A mai napról*. Szászrégen, 1894. — *Újabb versek*. Bp., 1898. — *Szabad órák*. U. o., 1901. — *Ahitat, szeretet*. U. o., 1902. — *Csendes dalok*. U. o., 1904. — *A magam ösvényén*. U. o., 1908. — *Dalok hazulról és egyéb versek*. U. o., 1911. — *Szírem szerint*. U. o., 1916. — *Válogatott versek*. U. o., 1918. (2. kiad. Válogatott versek könyve. 1921. 3. kiad. Összes költeményeiből. 1928.) — *Eszmények — álmok*. U. o., 1921. — *Isten közelében*. U. o., 1928. — *Őseim nyomán*. U. o., 1928. — *Bözsike meg a Bodri*. Képes mesekönyv. Temesvár, é. n.

SZEMERE GYÖRGY (szemerei) regény- és drámaíró, a Kisfaludy Társ. r. tagja, szül. Szabolcsen 1863 okt. 30., megh. Budapesten 1930 szept. 6-án. — Elbeszélései és regényei 1902 óta jelentek meg főleg a Bpi Hírlapban és a Vasárnapi Ujságban. A Nemzeti Színházban és a Magyar Színházban bemutatott színművei: Egyéniség (1903); Erősek és gyengék (1905); A siralomházban (1906); Ó (1914); A vizontlátás (1922). — Kötetei: *A Dobay-ház*. Regény. Bp., 1901. — *A halász regénye*. U. o., 1902. — *Magyar virtus*. (Elbeszélések.) U. o., 1902. — *A madarasi király*. (Regény.) U. o., 1904. — *Az al-spán úr*. Regény. U. o., 1906. — *Ami mindennél erősebb*. Regény. U. o., 1906. — *Dr. Mefisztofelesz*. Elbeszélés. U. o., 1906. — *A Forray-család*. Regény. U. o., 1907. — *Magyarország Amerikában*. Humoros regény. U. o., 1907. — *Ugor Agnes*. Regény. U. o., 1909. — *Két fiú története*. Ifj. elbeszélés. U. o., 1910. — *Komédiák*. Regény. U. o., 1910. — *A Kont-estet*. Fantasztikus regény. U. o., 1911. — *A siralomházban*. Színmű. U. o., 1912. — *A hazátlanok*. Regény. U. o., 1912. — *A két jómadár*. Elb. U. o., 1913. — *Igaz történetek*. U. o., 1914. — *Romhányi Húgó*. Ifj. elb. U. o., 1914. — *Apró regények és esetek*. U. o., 1915. — *Két világ*. Regény. U. o., 1917. — *A drága forint*. U. o., 1917. — *A Bikkfalvy-kúria*. Regény. U. o., 1918. — *Ritkaságok*. (Elb.) U. o., 1918. — *Egy falusi kisasszony története*. Regény. U. o., 1921. — *A kótaji csodakorács*. U. o., 1921. — *Ronthó Böszörmény*. Regény. U. o., 1921. — *Mimi Comtesse és egyéb történetek*. U. o., é. n.

THAN GYULA hírlapíró, szül. Debrecenben 1867-ben, megh. u. o. 1930 szept. 6-án. A Debreceni Ujság szerkesztője volt. Színdarabokat írt. Regénykötete: *Bátóriék Ibolykája*. Debrecen, 1900.

VASS ERZSÉBET ref. hitoktató, hírlapíró, megh. Budapesten, 1930 szept. 13-án, 29 éves korában. A Magyarországra dolgozott.

VASS JÓZSEF dr. kalocsai nagyprépost, m. kir. népjóléti miniszter, szül. Sárvárt (Vas m.) 1877 ápr. 25., megh. Budapesten 1930 szept. 8. Mint székesfehérvári teológiai tanár szerkesztette a Fejérmegyei Új Lapot. 1911-ben a budapesti Szent Imre-kollégium igazgatója, 1919-ben budapesti egyetemi tanár, 1920-ban nemzetgyűlési képviselő, majd közéleti és még ez év decemberében vallás- és közoktatásügyi miniszter lett. 1922 közepén a népjóléti minisztérium élére került s több ízben volt miniszterelnökhelyettes.

Szépirodalmi jellegű munkái: *Magyarok vigasztalása*. Bp., 1916. — *Szent Agoston vallomásai*. Fordítás. U. o., 1917. (2. kiad. 1925.)

WEIGL GÉZA dr. phil., leánygimn. tanár, hírlapíró, megh. Budapesten 1930 szept. 6 án, 50 éves korában. A Világ, Esti Kurir, majd a Budapesti Hírlap munkatársa volt. G. P.

Új könyvek.

Verses kötetek.

- Böszörmény Zoltán: Vérem és oltárom. Bp. 128 l.
 Hegedüs József: Hazámért és nemzetemért. Bp. 1930. 100 l.
 Mécs László: Az ember és az árnyéka. Kassa. 1930. 150 l.
 Tamási György: Áhitat. Bp. 1930. 44 l.

Elbeszélő kötetek.

- Berkes Imre: Sárfészek. Bp. 322 l. Athenaeum.
 Gróf Bethlen Margit: Impressziók. Bp. 176 l. Athenaeum.
 Blaskó Mária: Építsünk együtt. Bp. 192 l. Szt. István-T.
 Bibó Lajos: Kétlelkű szerelem. Bp. 272 l. Athenaeum.
 S. Bokor Malvin: Az utolsó Árpád. Bp. 224 l. Szt. István-T.
 P. Gulácsy Irén: Pax vobis. Három kötet. Bp. 1931. 924 l. Singer és W.
 B. Hajós Terézia: Szívek muzsikája. Bp. 122 l.
 Heltai Jenő: Életke. Bp. 192 l. Athenaeum.
 Kriston Endre: Patkó Pista. Második kiad. Bp. 60 l. Szt. István-T.
 Lintnerné Fittler Vilma: Jézuska pajtásai. Bp. 40 l. Szt. István-T.
 Lőrinczy György: Tatárok a Szárazvölgyön. Bp. 1930. 176 l.
 Molter Károly: Metania R.-T. Bp. 302 l. Athenaeum.
 Móricz Zsigmond: Esőleső társaság. Bp. 242 l. Athenaeum.
 Orbók Attila: A veres mesgye. Bp. 240 l. Stádium.
 Pongrácz Irén grófnő: Klárika hercegnő kalandjai. Bp. 74 l. Szt. István-T.
 Radványi Kálmán: Cserkészúton Spanyolországban. Bp. 206 l. Révai.
 Rózsa Ignác: Áron öt könyve. Egy szegény zsidó regénye. V. A honkeresés könyve. Bp. 312 l.
 Simon Lajos: Két kis piros csizma és egyéb elbeszélések. Bp. 1930. 100 l. Athenaeum.
 Simonfay Margit: Villa Marina. Bp. 1931. 264 l. Singer és Wolfner.
 Szántó György: Mata-hari. Bp. 124 l. Athenaeum.
 Tabéry Géza: Vértorony. Két kötet. Bp. 404 l. Athenaeum.
 Temesi Győző: Győzni. Bp. 1929. 150 l. Franklin.

Tudományos munkák.

- A középiskolai tárgyak egymásra vonatkoztatása a gyakorlatban. Értekezés. Írták a budapesti evangélikus leánykollégium szaktanárai. Szerk.: Bölüm Dezső igazgató. Bp. 1930. 92 l.
 A M. T. Akadémia Elhunyt Tagjai Fölött Tartott Emlékbeszédek. — Császár Elemér: Ferenczi Zoltán r. tag emlékezete. 40 l. 16. sz. — Illosvay Lajos: Wartha Vince r. tag emlékezete. 40 l. 17. sz. — Darkó

- Jenő: Bary Bagnell János k. tag emlékezete. 36 l. 18. sz. — Zimányi Károly: Franzenau Agoston l. tag emlékezete. 18 l. 19. sz. — Bp. 1930. M. T. Akadémia.
- II. Apafi Mihály erdélyi fejedelem magános könyörgései. A nagyenyedi ref. Bethlen-kollégium könyvtárában levő kéziratos eredetiből közli s bevezetést írt hozzá: Kristóf György. Kolozsvár. 1930. 28 l.
- Bálint Nagy István: Hogyan keletkezett Balatonfüred. Bp. 1930. 8 l. Különlenyomat.
- Bálint Nagy István: Purkircher György pozsonyi orvos élete. Bp. 1930. 20 l. Különlenyomat.
- Bálint Nagy István: Sámbock János orvosi működéséről. Bp. 1929. 28 l. Különlenyomat.
- Beöthy Zsolt: A magyar irodalom kis-tükre. Hetedik kiadás. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel s könyvészeti függelékkel ellátta Kéky Lajos Bp. 256 l. Athenaeum.
- Berzenczey Margit: Wildgans-tanulmányok. Bp. 1930. 140 l.
- Bognár Cecil: Gyermekepszichológia és pedagógia. Bp. 1930. 58 l. Különlenyomat.
- Brachfeld Olivér: Magyar vonatkozások a régi katalán irodalomban és a katalán népballadában. Bp. 1930. 100 l.
- Brisits Frirgyes: A XVII. század magyar irodalma. Debrecen. 12 l. Különlenyomat a Debreceni Szemléből.
- Czeizel János: Kazinczy Ferenc epigrammái. Szeged. 1930. 20 l. Különlenyomat.
- Csefkó Gyula: Szállóigék, szólásmódok. Tanulmányok szóláskészletünk köréből. Bp. 1930. 178 l. A Magyar Nyelvtudományi Társaság Kiadványai. 28. sz.
- Csefkó József: Vörösmarty fantasztikus művei. Rákospalota. 1930. 134 l.
- Erdődi József: A költői nyelv egynémely vonása. Szeged. 1930. 16 l. Különlenyomat.
- Évkönyv. Kiadja az Izr. Magyar Irodalmi Társulat. Szerk.: Szemere Samu. Bp. 1930. 388 l.
- Farkas Gyula: A magyar romantika. Fejezet a magyar irodalmi fejlődés történetéből. Bp. 1930. 336 l. M. T. Akadémia.
- Farkas László: Vedres István élete és közgazdasági jelentősége. Bp. 1930. 16 l. Különlenyomat.
- Fürst Aladár: Németország zsidó középiskolái. Bp. 1930. 40 l. Különlenyomat.
- Gabányi János: A magyar nemzet története. Bp. 1930. 448 l.
- Gálos Rezső: Pannonhalmi énekeskönyv. Győr, 1930. 52 l. A Győri Szemle Könyvtára. 5. sz.
- Gombocz Zoltán egyetemi nyilv. r. tanár előadásai. Magyar szókészlet. I. rész. Honfoglaláselőtti bolgár-török jövevényszavaink. Bp. 1930. 74 l. Árpád Bajtársi Egyesület.
- Hankiss János. Jules Verne. A tudomány a szépirodalomban. Bp. 1930. 132 l. Franklin.
- Horváth Endre: Kosztisz Palamász, az újjörög költő. Debrecen. 1930. 10. Különlenyomat.

- Szent-Iványi Béla: Szilágyi Sándor szerepe az irodalmi életben. Hatvan. 1930. 76 l.
- Valentényi Gáspár: Tanárképzés és a történelemtanítás iskolafajunkban. Miskolc. 1930. 12 l. Különlenyomat.
- Zsirai Miklós: Jugria. Finn-ugor népnevek. Bp. 1930. 122 l. Különlenyomat.

Szinnűvek.

- Erdélyi Gyula: Az utolsó szó. Egy felvonásban. Bp. 1930. Egyetemi Nyomda.
- Zilahy Lajos: Leona. Színmű három felvonásban. Bp. 86 l. Athenaeum.

Fordítások.

- Arthur Rimbaud: Versek. Ford.: Kardos László. Debrecen. 1930. 48 l.
- Johan Bojer: A nagy éhség. Ford.: Hajdu Henrik. Bp. 270 l. Athenaeum-Könyvtár.
- Paul Bourget: A lelkiismeret. Ford.: Dánielné Lengyel Laura. Bp. 336 l. Athenaeum-Könyvtár.
- Jack London: A vén halász meséi. Ford.: Vécsey Leó, Bp. 170 l. Athenaeum.
- Andreas Haukland: Két nemzedék. Ford.: Hajdú Henrik. Bp. 236 l. Athenaeum.
- Franklin W. Dixon: Az óceánrepülő. Ford.: Ragványi Kálmán. Bp. 182 l. Révai.
- H. Rider Haggard: A két D'Arcy. Ford.: Fruchtl Ede. Bp. 416 l. Szt. István-T.
- R. Hichens: Allah kertje. Ford.: Evva Margit. Két kötet. Bp. 490 l. Szt. István-T.
- Marion Crawford: Don Orsino. Ford.: Pogány Kázmér. Bp. 434 l. Szt. István-T.
- Orczy Emma: Sir Percy visszaüt. Ford.: Pogány Kázmér. Bp. 300 l. Szt. István-T.

Egyéb könyvek.

- Daloskönyv. A fiúiskolák I—II. osztálya számára. Szerk.: Németh Döme és Sölymoss Vendel. Bp. 1930. 76 l.
- Glatz Károly: Az esztétikai nevelés és az ipari oktatás a pályaválasztás problémájában. Bp. 1930. 28 l.
- Hangay Sándor: Kék könyve. Hetedik kötet. Bp. 1930. A szerző kiadása.
- Homonnai Imre: A francia rendhagyó igék lexikona teljes ragozással. Bp. 1930. 160 l. A szerző kiadása.
- Koczogh András: A Budapesti Keresztyén Ifjúsági Egyesület Története. Bp. 1929. 52 l.
- Kolozs Gyula: Aforismák. Bp. 68 l. Légrády.
- Murgács Kálmán negyedik nótáskönyve. Bp. 1930. 24 l.
- Muzsnai László: Az egyetlen bálványimádó állat és világa. Mezőtúr. 230 l.
- Nárai Szabó Gyula: Nyílt levél Orosz Ivánhoz az Elvesztett líra ügyében. Szarvas. 1930. 12 l.
- Orel Géza: A műhelyi nevelés. Takarékoság. Bp. 1930. 50 l.
- Párkányi Norbert: Leányközépiskolai problémák. Bp. 1930. 14 l. Különlenyomat.

Soproni Katholikus Kőri Almanach 1931. Sopron. 1930. 134 l.
 Szavalókönyv. Szerk.: Koczogh András. Bp. 1930. 106 l. Ifjúsági Vezetők
 Könyvtára. 1. sz.
 Szegzárdy József: Teendőkink a modern nyelvek tanítása terén. Szeged.
 1930. 8. l.

Társasági ügyek.

Jegyzőkönyv a Magyar Irodalomtörténeti Társaság 1930 október 11-én tartott felolvasó üléséről. — Elnök: Négyesy László. — Tárgy: Szentgyörgyi László: Kisfaludy Károly. — Kerecsényi Dezső: Katona József.

Inhalt der selbständigen Artikel. (Jahrgang 1930. Heft 7—8.)
 Georg Kristóf: Zehn Jahre aus dem literarischen Leben des Siebenbürger Ungartums. Eine Würdigung der neueren Siebenbürger Lyriker, besonders der Dichtungen von Michael Szaboleska. Alexander Reményik, Ludwig Áprily, Maria Berde, Johann Bartalis, Stefan Szombati-Szabó, Ladislaus Tompa und Karl Pakocs, Ausser diesen Genannten betätigten sich noch so manche als Lyriker, die aber zumeist jenem Ballast angehören, der sich jeder Literatur zu allen Zeiten anheftet. Von den einzelnen Zweigen der Literatur ist aber doch das Drama in Siebenbürgen am schwächsten vertreten. In erster Reihe wären noch die dramatischen Productionen der Maria Berde, Irene Gulácsy, von Dominik Gyallay, Karl Nikodemusz, Samuel Sebesi, Géza Tabéry und Béla Jánocsy zu erwähnen. Um die Rettung der von einer Krise heimgesuchten ungarischen Bühne in Siebenbürgen erwarb sich der Theaterdirektor Eugen Janovics grosse Verdienste. Die ungarisch-rumänischen literarischen Beziehungen gestalten sich immer enger. Verschiedene Anthologien und Übersetzungen in Zeitschriften und in der Tagespresse vermitteln die gegenseitige Kenntniss. Von grossem Nutzen diesbezüglich ist Árpád Bitays ungarisch geschriebenes Buch: Zusammenfassende Übersicht der rumänischen Literaturgeschichte. Gyulafehérvár, 1922. — In den kleineren Mittheilungen befasst sich Attila Szabó mit einem ungarischen Gedicht aus dem XVII. Jahrhundert, Koloman Timár mit Schuldramen des XVI. und XVII. Jahrhunderts; Wilhelm Tolnai steuert Beiträge zu Kossuths und Jókais Wirksamkeit zu. — Es folgen kürzere und längere Besprechungen von Neuerscheinungen auf dem Gebiete der ungarischen Literatur und Literaturgeschichte. Alle Artikel der Zeitungen und Zeitschriften, die mit der ungarischen Literatur in Verbindung stehen, werden registriert. Im Beobachter sind die biographischen Daten jüngst verstorbener Schriftsteller zu lesen, sowie ein Verzeichniss der Neuerscheinungen.

Felelős szerkesztő és felelős kiadó: Pintér Jenő. Budapest I, Attila-utca 1.
 Királyi Magyar Egyetemi Nyomda. Budapest, 1930. (F.: Czakó Elemér dr.)